

دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه فلسفه و کلام اسلامی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد

رشته فلسفه و کلام اسلامی

با دو گرایش :

۱- فلسفه اسلامی

۲- کلام اسلامی

بهار : ۱۳۹۰

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول

مشخصات کلی برنامه و سرفصل های دروس دوره کارشناسی ارشد رشته « فلسفه و کلام اسلامی » بادو گرایش: ۱- فلسفه اسلامی ۲- کلام اسلامی

مقدمه

از جمله دانش هایی که در مکاتب مختلف فکری و اعتقادی به خصوص در فرهنگ اسلامی مستمراً مورد توجه خاص بوده دانش فلسفه و کلام است. این دو علم در طول تاریخ گاه به شکل جداگانه و گاه به گونه تلفیقی مطرح بوده است اما در شرایط حاضر ارائه نگرش نو و طرح تازه ای از این دو علم مورد انتظار است از آنجا که مباحث جدید و توجه به آراء و انظار نو در این دو ساحت مورد توجه، تحلیل و بررسی قرار دارد بدیهی است تربیت نیروهای کارآمد در این زمینه از وظایف خطیر مراکز آموزش عالی محسوب می گردد. عصر حاضر به لحاظ تبادل افکار و آراء و گفتگوی ادیان و فرهنگ های تعامل آسان تمدنها، عصر طلایی تلاقی اندیشه ها شمرده شده است و روشن است که موفقیت هر یک از ادیان و مکاتب فلسفی میسر نخواهد شد مگر با شناخت مکاتب مهم فلسفی و نحله های کلامی، از این رو وظیفه خطیر مراکز علمی و فرهنگی کشور به خصوص آموزش عالی ایجاد توانایی و آمادگی هر چه بهتر و بهینه در این زمینه است.

گروه علمی - تخصصی رشته « فلسفه و کلام اسلامی » دانشگاه اصفهان برخورد لازم دید که سرفصل ها و منابع درسی دوره کارشناسی ارشد رشته « فلسفه و کلام اسلامی » را در دو گرایش فلسفه اسلامی و کلام اسلامی بازنگری و به شرح زیر تنظیم نماید.

شایان ذکر است در سیصد و سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم مورخ ۱۳۸۰/۷/۱ تصویب شده که رشته فلسفه و کلام اسلامی به دو گرایش: ۱- فلسفه اسلامی ۲- کلام اسلامی تبدیل گردد. ضمناً در همان جلسه سرفصل ها و برنامه درسی و آموزشی این دوره نیز مصوب شده است.

اهداف

تربیت کادر تحقیقاتی آموزشی و نیروهای کارآمد جهت آموزش و پاسخگویی به پرسشهای بنیادی مباحث اعتقادی و فکری در داخل و خارج کشور.

تعداد و نوع واحدهای درسی

واحد های درسی این دوره که تلفیقی از آموزش و پژوهش می باشد مجموعاً ۳۲ واحد است که ۸ واحد آن به صورت مشترک در دو گرایش ارائه می گردد و ۱۲ واحد دروس الزامی و اختصاصی در هر گرایش و ۸ واحد دروس اختیاری است که براساس گرایش انتخاب می شود و ۴ واحد پایان نامه می باشد. ضمناً مجموع واحدهای پیشنهادی ۶۶ واحد پیش بینی شده است. برای دانشجویان آموزش محور ۲ واحد سمینار و ۲ واحد درسی بر اساس گرایش و علاقه و توافق گروه از دروس اختیاری در نظر گرفته شده است.

ضرورت و اهمیت

نگرش نو به فرآیند آموزشی متناسب با تغییرات در عرصه های اعتقادی علمی و فرهنگی کشور اقتضا می کند تا تلاش و همت مراکز آموزشی هماهنگ با موج جدید و خیزش های فکری تازه به کار افتد و نوآوریهای جهت پاسخ گویی به شبهات جدید ارائه گردد. از طرفی بازنگری در برنامه های آموزشی از اصول پذیرفته شده مراکز آموزشی معتبر دنیا محسوب می گردد تا موافق با عرصه های جدید، نیروهای کارآمد تربیت گردد.

مهمترین ویژگی برنامه جدید این است که به جهت ایجاد واحدهای دروس اختیاری، از انعطاف پذیری قابل توجه هم در گرایش فلسفه و هم در گرایش کلام برخوردار است. در برنامه پیشین اولاً سهم کلام بسیار کم بود و ثانياً دروس اختیاری به این تعداد ارائه نشده بود. اما در این برنامه دانشجویان می توانند از میان ۳۴ واحد پیشنهادی دروس اختیاری ۸ واحد را متناسب با گرایش، علاقه و نیاز انتخاب کنند از این رو برنامه حاضر به گونه ای طراحی گردیده که انعطاف پذیری قابل توجهی را داراست و قابلیت تفکیک دو رشته را نیز داراست.

مطالعات و اقدامات انجام شده

در تدوین این برنامه، علاوه بر بهره گیری از سر فصل های دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، از پیشنهادات استادان و صاحب نظران مربوط استفاده و تغییرات زیر در سه محور ایجاد شده است.

الف: دروسی که ضرورت ارائه آنها برای اعضای گروه مبرهن گردید به عنوان دروس اصلی و مشترک در هر دو گرایش قرار داده شد.

ب: دروس پیشنهاد حذف شد و به سقف واحدهای دروس اختیاری جهت انعطاف پذیری در هر دو گرایش افزوده شد تا دانشجویان بتوانند از میان ۳۴ واحد پیشنهادی دروس اختیاری بر حسب علاقه و گرایش و موضوع پایان نامه خود ۸ واحد را انتخاب کنند

ج: در مرحله اول بررسی و بازنگری دقیق محتوی سرفصل های بین استادان محترم متناسب با تخصص و علاقه آنها تقسیم شد و پس از تهیه سرفصل ها در شورای برنامه ریزی گروه به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار گرفت و سرانجام پس از اصلاحات لازم به تصویب رسید و برنامه مذکور به شورای برنامه ریزی دانشکده و ستاد برنامه ریزی دانشگاه ارسال گردید.

فصل دوم

جداول دروس جدید

الف - جدول دروس اصلی مشترک

ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	فلسفه دین	۲
۲	روش تحقیق پیشرفته	۲
۳	استنباط های فلسفی - کلامی از قرآن و حدیث	۲
۴	زبان تخصصی	۲
جمع		۸

ب - جدول دروس تخصصی گرایش فلسفه اسلامی

ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	فلسفه مشاء (۱)	۲

۲	فلسفه مشاء (۲)	۲
۲	فلسفه اشراق (۱)	۳
۲	حکمت متعالیه (۱)	۴
۲	حکمت متعالیه (۲)	۵
۲	حکمت متعالیه (۳)	۶
۱۲		جمع

ج - جدول دروس تخصصی گرایش کلام اسلامی

تعداد واحد	نام درس	رتبه
۲	تاریخ علم کلام و فرق و نحل اسلامی	۱
۲	کلام امامیه (۱)	۲
۲	کلام امامیه (۲)	۳
۲	کلام معتزله و اشاعره	۴
۲	مسائل جدید کلامی	۵
۲	مبدأ و معاد در حکمت متعالیه	۶
۱۲		جمع

د - جدول دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	فلسفه علم	۲
۲	تاریخ ادیان (با تاکید بر مبانی کلامی)	۲
۳	معرفت شناسی دینی	۲
۴	اخلاق و سیاست در فلسفه اسلامی	۲
۵	منطق قدیم	۲
۶	منطق جدید	۲
۷	فلسفه اشراق (۲)	۲
۸	تاریخ فلسفه غرب (۱)	۲
۹	تاریخ فلسفه غرب (۲)	۲
۱۰	حکمت متعالیه (۴)	۲
۱۱	عرفان اسلامی	۲
۱۲	کلام اسلامی تطبیقی	۲
۱۳	تاریخ فلسفه اسلامی	۲
۱۴	خداشناسی در کلام اسلامی	۲
۱۵	خداشناسی تطبیقی در فلسفه مشاء، اشراق و ملاصدرا	۲

۲	کلام یهودی و مسیحی	۱۶
۲	الهیات در نهج البلاغه	۱۷
۳۴		جمع

تبصره ۱: دانشجو می تواند یک یا دو درس از دروس اختیاری را با پیشنهاد استاد راهنما و تایید کمیته تحصیلات تکمیلی گروه، از سایر رشته ها و گرایش های مرتبط موجود در دانشگاه اخذ نماید.

تبصره ۲: انتخاب دروس اختیاری بر اساس گرایش و علاقه دانشجو و توافق کمیته تحصیلات تکمیلی گروه و ترجیحا استاد راهنما می باشد.

فصل سوم

سر فصل دروس

الف- سر فصل دروس مشترک در دو گرایش :

۱- فلسفه اسلامی ۲- کلام اسلامی

فلسفه دین
The Philosophy of Religion

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی مشترک	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

تحلیل و تحقیق در اهم مباحث فلسفه دین

رئوس مطالب :

- * کلیات : تعریف دین ، تصورات مختلف از خدا ، معانی ایمان و تعقل ، زبان دین
- * دین و کاربرد زبان دینی ، تبیین کلام ، فلسفه دین ، علم و دین
- * هرمنوتیک و معنا شناسی
- * هرمنوتیک کتاب مقدس در جهان مسیحی و هرمنوتیک قرآن و سنت در جهان اسلام
- * پلورالیزم فلسفی و دینی
- * اثبات پذیری یا ابطال پذیری گزاره های دینی
- * تجربه ی دینی در جهان مسیحی و مقایسه آن با ایمان و شهود عرفانی در جهان اسلام

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- باریبور، ایان (۱۳۶۲)، علم و دین ، (ترجمه بهائ الدین خرمشاهی) ، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- پترسون و... ،مایکل و...، (۱۳۷۷)، عقل و اعتقاد دینی ، (ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی) ، چاپ دوم، تهران: طرح نو.
- جان هیک ، (۱۳۷۲) ، فلسفه دین ، (ترجمه بهرام راد) ، تهران: انتشارات المهدی.
- جان هیک ، (۱۳۷۸) ، مباحث پلورالیسم دینی ، تهران: موسسه فرهنگی انتشاراتی تبیان.
- چارلز، تالیافرو، (۱۳۸۲) ، فلسفه دین در قرن بیستم ، (ترجمه انشاء ... رحمتی) ، تهران: دفتر پژوهش و نشر سهروردی.
- سروش، عبدالکریم ، (۱۳۶۷) ، قبض و بسط تئوریک شریعت ، تهران: موسسه فرهنگی صراط .

منابع فرعی :

- استیس ،والتر نزنس، (۱۳۶۷) ، عرفان و فلسفه ، (ترجمه بهاء الدین خرمشاهی) ، تهران: انتشارات سروش.
- پالمر، ریچارد، (۱۳۷۷) ، علم هرمنوتیک ، ترجمه سعید حنایی کاشانی ، تهران: انتشارات هرمس.
- پیلین، دیوید ، (۱۳۸۳) ، مبانی فلسفه دین ، (ترجمه گروه مترجمان) ، قم: بوستان کتاب.
- جوادی آملی ، عبدالله ، (۱۳۸۶) ، منزلت عقل در هندسه معرفت دینی، قم: مرکز نشر اسراء.
- سروش، عبدالکریم ، (۱۳۷۷) ، صراط های مستقیم ، تهران: موسسه فرهنگی صراط.
- علامه جعفری ، محمد تقی ، (۱۳۸۶) ، فلسفه دین ، (تدوین عبدالله نصری ، احد قرا ملکی و محمد رضا اسدی) ، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- گیسلر ، نومن ، (۱۳۸۴) ، فلسفه دین ، (ترجمه دکتر حمید رضا آیت اللهی) ، تهران: انتشارات حکمت.

- 1- D. Z. Phillips, Timothy Tessin, *Philosophy of Religion in the 21th Century*
(Claremont Studies in the Philosophy of Religion),
Palgrave Macmillan,2002

- 2 Immanuel Kant, *Religion within the Boundaries of Mere Reason: And
Other Writings* (Cambridge Texts in the History of Philosophy),
Cambridge University Press,1999

- 3- Michael Peterson, William Hasker, Bruce Reichenbach, David
Basinger, *Philosophy of Religion: Selected Readings*
Oxford University Press, USA; 3 edition, 2006

روش تحقیق پیشرفته

The Advanced Research Method

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی مشترک	پیشنیاز : ندارد

هدف درس : شناخت مکاتب روش شناسی و روش تحقیق به ویژه در حوزه مباحث فلسفی و دینی

رئوس مطالب :

- کلیات : اهمیت روش شناسی ، معرفی مکاتب روش شناسی ، روش شناسی کیفی و کمی ، ظهور علم جدید و نقش روش در آن ، دو دیدگاه مطرح در روش شناسی جدید
- الف - مکتب پوزیتیویسم منطقی (روش های استقرایی در عرصه علم و روش شناسی علم گرا)
- ب - مکتب راسیونالیسم انتقادی (روش های فرضی - استنتاجی)
- بررسی اجمالی دیگر مکاتب روش شناختی از قبیل : مکتب جامعه شناختی علم ، مکتب استنباطی - تفهیمی ، دیدگاه هرمنوتیک ، دیدگاه ساختاری (نظریه لاکاتوش و نظریه توماس کوهن) ؛ تجربه گرایی و پوزیتیویسم و روش شناسی حکیمان مسلمان
- معرفت شناختی فایراند (بر ضد روش)
- مفهوم و فلسفه تحقیق علمی - انواع تحقیق علمی شامل تحقیقات علمی براساس هدف (بنیادی ، کاربردی) و تحقیقات علمی براساس ماهیت و روش (تاریخی ، توصیفی ، علمی و تجربی)
- انتخاب ، تعریف و بیان مساله تحقیق ، تدوین فرضیه ، تعریف و نقش فرضیه ، ویژگی های یک فرضیه خوب ، روش و ابزار گردآوری اطلاعات ، کد گذاری ، استخراج و طبقه بندی داده ها ، تجزیه و تحلیل داده ها و استنتاج ، شیوه های تجزیه و تحلیل ، تنظیم و تدوین گزارش تحقیق ، روش های ارجاع دهی ، شیوه دفاع از پایان نامه تحصیلی .
- تهیه و تنظیم طرح تحقیق (پیشنهاد ، چگونگی مقاله نویسی و پایان نامه نویسی)

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- قراملکی، فرامرز، (۱۳۸۸)، روش شناسی مطالعات علوم انسانی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.

- نادری، ع و سیف نراقی، م (بی تا)، روش های تحقیق و چگونگی آن در علوم انسانی، دفتر تحقیقات و انتشارات.

- نادری، ع و سیف نراقی، م (بی تا)، راهنمای عملی فراهم سازی طرح تحقیقاتی.

- فلیک، (۱۳۸۲)، درآمدی بر پژوهشهای کیفی در علوم انسانی، ترجمه عبدالرسول جمشیدیان و دیگران، چاپ اول، سما، قم: سما آقلم

منابع فرعی:

- لازمی، جان، (۱۳۶۲)، درآمدی تاریخی به فلسفه علم، (ترجمه علی پایا)، چاپ اول، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

- چالمرز، آلن فرانسیس، (۱۳۷۸)، چیستی علم، ترجمه سعید زیباکلام، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت .

- حافظ نیا، م، (۱۳۸۲)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ دوم، تهران: انتشارات سمت.

- همپل، کارل، (۱۳۶۹)، فلسفه علوم طبیعی، ترجمه حسین معصومی همدانی تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

- کوستلر، ا، (۱۳۶۱)، خوابگردها، مترجم منوچهر روحانی، چاپ دوم، تهران: شرکت سهامی کتابهای جیبی.

استنباط های فلسفی و کلامی از قرآن و حدیث
The Philosophical – Theological Inferences of Quran and Hadith

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی مشترک	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت و بررسی روش استنباط و کاربرد فلسفه و کلام در فهم قرآن و حدیث

رئوس مطالب :

- عقل و تفکر عقلانی در کتاب و سنت از دیدگاه متکلمان و فلاسفه
- جایگاه حکمت در قرآن و احادیث ، هرمنوتیک و تفسیر، شناخت روش های تفسیری (تفاسیر فلسفی - کلامی - عرفانی و ...)
- هستی شناسی قرآن و دیدگاه های کلامی و فلسفی
- بررسی و تحلیل اهم مسائل کلامی فلسفی از قبیل « جبر و اختیار » ، « خلقت و آفرینش » ، « ارتباط خدا و جهان ، « معاد » ، « بقاء و نسخ » ، « علت و معلول » ، « قضا و قدر » در قرآن کریم از نگاه متکلمان و فیلسوفان
- توحید ذات ، اسماء و صفات در قرآن و حدیث با رویکرد فلسفی و کلامی

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
	+	+	+

منابع اصلی :

- جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۸۳)، توحید در قرآن، قم: مرکز نشر اسراء.
- شیخ صدوق، محمد بن علی، (۱۳۷۵)، التوحید، (تصحیح سید هاشم حسینی تهرانی)، قم: جماعه المدرسین.
- طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۷۲)، المیزان فی تفسیر القرآن، تهران: دارا کتاب الاسلامیه.
- ملا صدر، محمد، (۱۳۷۰)، شرح اصول الکافی؛ (تحقیق محمد خواجهوی)، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۰)، تفسیر القرآن الکریم، (تحقیق محمد خواجهوی)، چاپ اول، قم: انتشارات بیدار.
- ولفس، (۱۳۶۸)، فلسفه علم کلام، (ترجمه احمد آرام)، تهران: انتشارات الهدی.

منابع فرعی:

- قرآن
- نهج البلاغه و شرحهای آن
- بابایی و ...، عبدالله، (۱۳۸۷)، روش شناسی تفسیر قرآن، چاپ سوم، تهران: سمت.
- جوادی آملی، عبدالله، (بی تا)، علی بن موسی الرضا و الفلسفه الالیه.
- جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۶۶)، ده مقاله پیرامون مبدا و معاد، تهران: الزهراء.
- صفایی حایری، ع، (۱۳۸۳)، نقدی بر فلسفه دین، خدا در فلسفه، هرمنوتیک کتاب و سنت، تهران: موسسه فرهنگی تحقیقاتی لیلۃ القدر.
- علامه حلّی، جمال الدین (۱۳۶۲)، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد؛ تصحیح حسن زاده آملی، قم: موسسه النشر الاسلامی.
- قاضی عبدالرحمن ایجی، (۱۴۱۹)، شرح المواقف فی علم الکلام، بیروت: انتشارات دارالکتب العملیه.
- مجتهد شبستری، محمد، (۱۳۸۴)، هرمنوتیک کتاب و سنت (فرایند تفسیر وحی)، تهران: طرح نور.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۸۴)، مجموعه آثار. ۲۵ جلد، تهران: انتشارات صدرا.
- نصری، عبدالله، (۱۳۸۸)، راز متن (هرمنوتیک، قرائت پذیری متن و منطق فهم دین، تهران: انتشارات سروش.
- واعظی، احمد، (۱۳۸۰)، درآمدی بر هرمنوتیک، قم: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

زبان تخصصی (۱)

English for Special Purpose(1)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اصلی مشترک	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت متون تخصصی فلسفی - کلامی به زبان انگلیسی و توان فهم آن

رئوس مطالب :

اسلام، محمد، بخش هایی از قبیل شیعه، معتزله، اشاعره، باقلانی، بغدادی، واصل بن عطا، ماتریدی
خواجه نصیرالدین طوسی، غزالی و شهرستانی؛ و از دایره المعارف اسلامی «ابن سینا، محی الدین
عربی و شیخ اشراق

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

1-The Encyclopedia of Islam . the second edition : London. 1969

ب- سرفصل دروس تخصصی

گرایش فلسفه اسلامی

فلسفه مشاء (۱)

The Peripatetic Philosophy (1)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

تحلیل و شناخت مبانی و اصول فلسفه مشاء با توجه به اهم آراء ابن سینا

رئوس مطالب:

- مباحث وجود شناسی در فلسفه مشاء
- وجه تمایز وجود شناسی در فلسفه فارابی و ابن سینا از وجود شناسی ارسطویی
- معانی حقیقت، ماهیت، ذات، نفس الامر و اعتباریات در فلسفه مشاء
- مبحث علت و معلول در فلسفه مشاء

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	

منابع اصلی :

- ابن سینا، حسین، (۱۳۷۹ ه. ق)، الاشارات و التنبیها (نمط چهارم) تهران: مطبعه الحیدری .
- ابن سینا، حسین، (۱۳۶۲)، المبدأ و المعاد، (باهتمام عبدالله نورانی)، تهران: موسسه مطالعات اسلامی مک گیل با همکاری دانشگاه تهران.
- یثربی، یحیی، (۱۳۸۶)، فلسفه مشاء، قم: بوستان کتاب .

منابع فرعی:

- ابوالبرکات بغدادی، هبه الله، (۱۳۷۳)، الكتاب المعبر فی الحکمه، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- بهمنیار، (۱۳۷۵)، التحصیل، (تصحیح و تعلیق استاد مطهری)، تهران: انتشارات دانشگاه .
- فارابی، ابونصر، (۱۳۷۵)، فصوص الحکم، (تصحیح سید جلال الدین آشتیانی)، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۶۲)، درسهای الهیات شفا، تهران: انتشارات حکمت .
- مطهری، مرتضی، (۱۳۶۶)، مقالات فلسفی، تهران: انتشارات حکمت .

فلسفه مشاء (۲)

The Peripatetic Philosophy (2)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس : تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز : فلسفه مشاء (۱)

هدف درس :

تحلیلی و شناخت مبانی و اصول فلسفه مشاء درهستی شناسی و خداشناسی

رئوس مطالب :

-مباحث مربوط به صنع و ابداع (شامل وجوه تمایز عالم ماده و عالم مجردات به لحاظ نحوه آفرینش
حدوث و قدم عالم - تفاوت نگرش کلامی و فلسفی در بحث حدوث و قدم)
-مباحث غایت شناختی افعال الهی و وجوه تمایز نگرش کلامی از فلسفی
-عرفان در فلسفه مشاء با توجه به آراء ابن سینا در مباحث : بهجت و سعادت ، مقامات العارفين و اسرار
الایات

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابن سینا ، حسین، (۱۳۷۹ ه . ق)، الاشارات و التنبیها (نمط چهارم) تهران: مطبعه الحیدری .
- ابن سینا ، حسین، (۱۳۶۲)، المبدأ و المعاد ، (باهتمام عبدالله نورانی) ، تهران :موسسه مطالعات اسلامی مک گیل با همکاری دانشگاه تهران
- یثربی ، یحیی ، (۱۳۸۶) ، فلسفه مشاء ، قم: بوستان کتاب .

منابع فرعی:

- ابوالبرکات بغدادی ، (۱۳۷۳)، الكتاب المعتبر فی الحکمه ، اصفهان :انتشارات دانشگاه اصفهان ،
- بهمینار ، (۱۳۷۵)، التحصیل ، (تصحیح و تعلیق استاد مطهری) ، تهران: انتشارات دانشگاه تهران .
- فارابی، ابونصر، (۱۳۷۵)، فصوص الحکم ، (تصحیح سید جلال الدین آشتیانی) ، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- مطهری ، مرتضی ، (۱۳۶۲)، درسهای الهیات شفا ، تهران :انتشارات حکمت.
- مطهری ، مرتضی، (۱۳۶۶) ، مقالات فلسفی ، تهران: انتشارات حکمت.

فلسفه اشراق (۱)

The Philosophy of Illumination (1)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس : تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

تحلیل و شناخت نظام فلسفی حکمت اشراق در باب هستی شناسی با توجه به اهم آراء شیخ اشراق سهروردی

رئوس مطالب :

- حکمت اشراقی یونان و ایران ، پیشینه ، منابع و مصادر

- نور ، تعریف ، حقیقت و اقسام آن

- تقابل نور و ظلمت در اصطلاح فلسفه اشراق

- بساطت انوار

- افتقار اجسام درهستی به نور مجرد

- اختلاف انوار مجردة در کمال و نقص

- نوریت و ادراک

- قاعده الواحد و کیفیت صدور کثرات از واحد و ترتیب آنها

انوار متکافئه عرضیه

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابراهیمی دنیانی، غلامحسین، (۱۳۷۲)، شعاع وانديشه شهود در فلسفه سهروردي، تهران: موسسه مطالعات و تحقيقات فرهنگي .
- شيخ اشراق، شيخ شهاب الدين، (۱۳۷۲)، مجموعه آثار (مقاله اول ودوم از قسم دوم حکمه الاشراق) (تصحیح دکتر سیدحسین نصر و هانری کربن)، تهران: موسسه مطالعات و تحقيقات فرهنگي .

منابع فرعی:

- حنا الفاخوري و خليل الجبر، (۱۳۷۲)، تاريخ فلسفه در جهان اسلام، (ترجمه: عبدالمحمد آيتي)، تهران: شركت انتشارات علمي و فرهنگي .
- شريف، ميان . محمد، (۱۳۶۵)، تاريخ فلسفه در اسلام، (ترجمه: جمعی از اساتید فلسفه)، تهران: مرکز نشر دانشگاهي .
- کربن، هانری، (۱۳۷۳)، تاريخ فلسفه اسلامي، ترجمه: محمد جواد طباطبائي، تهران: انتشارات کوير .

حکمت متعالیه (۱) Transcendental Theosophy(1)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :-
نوع درس : تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت تحلیلی مبانی و اصول حکمت متعالیه و جایگاه آن در هستی شناسی

رئوس مطالب :

- حکمت متعالیه و بیان تفاوت آن با سایر مکاتب اسلامی و متد لوژی حکمت آموزی صدرائی
- اصالت وجود، رابطه وجود با ماهیت ، جایگاه وجود و ماهیت در فلسفه اسلامی و آراء فیلسوفان
- تاثیر اصالت وجود در سایر مباحث فلسفی و تقریر رویکردهای متفاوت در اصالت و اعتبار وجود و ماهیت
- وحدت و کثرت وجود در حکمت متعالیه و تطبیق آن با وحدت در عرفان
- وجود رابط و مستقل و اقسام آن
- بحث جعل و جایگاه آن در سیستم حکمت متعالیه
- مباحث علیت از قبیل : اقسام علت ، رابطه علت و معلول ، ملاک نیاز معلول به علت ، ضرورت و سنخیت بین علت و معلول ، قاعده الواحد و ...

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیه، تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۳)، المشاعر، باهتمام هنری کرین، تهران: کتابخانه طهوری .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۸۱)، المبدأ و المعاد، (با تصحیح، تحقیق و مقدمه محمد ذبیحی و جعفر شانظری)، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

منابع فرعی:

- ابراهیمی، غلامحسین، (۱۳۸۸)، قواعد کلی فلسفی در فلسفه اسلامی، سه جلد، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ابن سینا، حسین، (۱۳۷۹)، الاشارات و الشبیهات، (با شرح فخر رازی و خواجه طوسی)، تهران: دفتر نشر الکتاب.
- ابن سینا، حسین، (۱۳۶۳)، المبدأ و المعاد، (باهتمام عبدالله نورانی)، تهران: موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل با همکاری دانشگاه تهران.
- جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۸۲)، ریح مختوم شرح و تفسیر اسفار اربعه، شش جلد، قم: مرکز نشر اسراء.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۷۸)، شرح مبسوط منظومه، مجموعه آثار، ج ۹، تهران: انتشارات صدرا.

حکمت متعالیه (۲)
Transcendental Theosophy(2)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز : فلسفه ملاصدرا (۱)

هدف درس :

شناخت تحلیلی مبانی و اصول حکمت متعالیه و جایگاه آن در هستی شناسی

رئوس مطالب :

- * قوه و فعل در هستی شناسی فلسفه اسلامی و حکمت متعالیه
- * حرکت و تعریف و اقسام و ارکان آن به ویژه حرکت جوهری در حکمت متعالیه
- * چیستی زمان و آراء مربوط به آن
- * اتحاد عاقل و معقول ، مباحث علم ، اقسام ، مراتب و انواع آن

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابراهیمی ، غلامحسین ، (۱۳۸۸) ، قواعد کلی فلسفی در فلسفه اسلامی ، سه جلد ، تهران : پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی .
- ابن سینا، حسین، (۱۳۷۹)، الاشارات و الشبهات ، با شرح فخر رازی و خواجه طوسی ، تهران: دفتر نشر الکتاب.
- ابن سینا، حسین، (۱۳۶۳)، المبدأ و المعاد ، (باهتمام عبدالله نورانی) ، موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل با همکاری دانشگاه تهران.
- جوادی آملی، (۱۳۸۲)، ریح مختوم شرح و تفسیر اسفار اربعه شش جلد ، قم : مرکز نشر اسراء.
- مطهری ، مرتضی ، (۱۳۷۸) ، شرح مبسوط منظومه ، مجموعه آثار ، ج ۹ ، تهران : انتشارات صدرا .

منابع فرعی :

- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیه ، تهران : انتشارات مرکز نشر دانشگاهی .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۳)، المشاعر ، (باهتمام هنری کرین) ، چاپ دوم ، تهران : کتابخانه طهوری .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۸۱) ، المبدأ و المعاد ، (با تصحیح ، تحقیق و مقدمه محمد ذبیحی و جعفر شانظری) ، تهران : انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا.

حکمت متعالیه (۳)
Transcendental Theosophy(3)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : تخصصی گرایش فلسفه	پیشنیاز : فلسفه ملا صدرا (۲)

هدف درس :

شناخت تحلیلی مبانی و اصول حکمت متعالیه و جایگاه آن در خدا شناسی

رئوس مطالب :

- * تعریف و اثبات نفس ، وحدت و تجرد نفس ، رابطه نفس و بدن ، قوای نفس ، حدوث و بقای نفس
- * مساله تناسخ و آراء حکماء در مورد آن
- * براهین اثبات خدا و تبیین توحید ذاتی ، صفاتی ، افعالی و عبادی
- * تحلیل و شناخت اوصاف الهی از قبیل علم الهی ، قدرت الهی ، اراده الهی و
- * مباحث مربوط به افعال الهی و عوالم وجود مانند عالم عقول ، عالم مثال و عالم طبیعت .
- * شناخت نظام احسن و مساله خیر و شر و کیفیت صدور نظام خلقت .

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابراهیمی ، غلامحسین ، (۱۳۸۸)، قواعد کلی فلسفی در فلسفه اسلامی ، سه جلد، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی .
- ابن سینا، حسین، (۱۳۷۹)، الاشارات و الشبهات ، با شرح فخر رازی و خواجه طوسی ،دفتر نشر الكتاب.
- ابن سینا، حسین ، (۱۳۶۳)، المبدأ و المعاد ، باهتمام عبدالله نورانی ، تهران: موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل با همکاری دانشگاه تهران.
- جوادی آملی، عبدالله ، (۱۳۸۲)، رحيق مختوم شرح و تفسير اسفار اربعه ، قم: مرکز نشر اسراء.
- مطهری ، مرتضی ، (۱۳۷۸)، شرح مبسوط منظومه ، مجموعه آثار ، ج ۹، تهران: انتشارات صدرا .

منابع فرعی :

- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیه ، تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۶۳)، المشاعر ، (باهتمام هنری کرین) ، چاپ دوم ، تهران: کتابخانه طهوری .
- ملا صدرا، محمد، (۱۳۸۱)، المبدأ و المعاد ، (با تصحيح ، تحقيق و مقدمه محمد ذبيحی و جعفر شانظری)، تهران: انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا .

ج- سرفصل دروس تخصصی

گرایش کلام اسلامی

تاریخ علم کلام و فرق و نحل اسلامی
The History of Theology and Islamic Sects

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :-
نوع درس : تخصصی گرایش کلام	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت مکاتب مختلف کلامی و تحلیل پیدایش فرق کلامی در جهان اسلام

رئوس مطالب :

- تحلیل تاریخی و بررسی عوامل موثر در پیدایش اندیشه های کلامی
- شناخت مکاتب و فرق کلامی و بنیانگذاران مکاتب مهم کلامی از قبیل : واصل بن عطاء ، ابوالهذیل علاف ، نظام ، جاحظ ، ابوالقاسم کعبی ، ابوعلی جبائی ، قاضی عبدالجبار ، ابوالحسن بصری ، اشعری ، قاضی ابوبکر بافلانی ، ابواسحاق اسفراینی ، عبدالقاهر بغدادی ، کلینی ، صدوق ، شیخ طوسی ، سید مرتضی ، شیخ مفید ، خواجه نصیر طوسی ، علامه مجلسی و...
- تحلیل و بررسی آراء و اندیشه های کلامی فرقه های عمده کلام از قبیل : جبریه ، مرجئه ، خوارج ، کرامیه ، ماتریدیه ، وهابیت و...

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- سبحانی ، جعفر ، (۱۳۶۶) الملل والنحل ، قم : مرکز مدیریت حوزه علمیه .
- سبحانی ، جعفر ، (۱۳۸۳) ، فرهنگ عقاید ومذاهب اسلامی ، قم : موسسه تعلیماتی وتحقیقاتی امام صادق علیه السلام .
- شهرستانی ، عبدالکریم ، (۱۴۲۱ق) ، الملل والنحل ، (امیر علی مهنا) ، بیروت : دار المعرفه .
- ولفسن هری اوسترین ، (۱۳۶۸) ، فلسفه علم کلام ، (ترجمه احمد آرام) ، تهران : انتشارات الهدی .

منابع فرعی:

- حلبی ، علی اصغر ، (۱۳۷۶) ، تاریخ علم کلام در ایران وجهان اسلام، تهران : انتشارات اساطیر.
- ربانی گلپایگانی ، علی ، (۱۳۸۲) ، درآمدی بر علم کلام ، قم : دارالفکر
- شبلی نعمانی ، (۱۳۸۶) ، تاریخ علم کلام ، سید محمد تقی فخر داعی گیلانی ، تهران : اساطیر .
- مقدسی عبدالغنی ، (۱۴۲۲ق) ، الاقتصاد فی الاعتقاد، احمد بن عطیه الغامدی ، مدینه منوره : مکتبه العلوم والحکم .

کلام امامیه (۱)
The Theology of Imamiah(1)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی :-
نوع درس : تخصصی گرایش کلام	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

بررسی و تحلیل مباحث مهم کلام امامیه با توجه به مبانی و رویکرد کلامی در اندیشه متکلمان شیعی

رئوس مطالب :

-خداشناسی و براهین کلامی در اثبات خداوند

-مباحث صفات الهی در کلام امامیه از قبیل : عینیت صفات ، اقسام صفات و ...

-شناخت و تحلیل اهم صفات الهی از قبیل : علم ، قدرت ، اراده ، تکلم ، رؤیت .

- مباحث مربوط به خدا و انسان از قبیل : جبر و اختیار ، حسن و قبح ، خلق افعال عباد ، قاعده لطف ، حق و تکلیف و...

- هدایت و نبوت (نبوت عامه ، نبوت خاصه ، فلسفه بعثت ، ویژگی انبیاء ، دین و شریعت ، معجزات و کرامات ، اعجاز قرآن ، خاتمیت)

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- حلی ، حسن بن یوسف، (۱۴۰۷ق) ، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد ، (تصحیح حسن زاده آملی) ، قم : نشر اسلامی.
- خواجه نصیر طوسی ، (۱۴۰۷ق) ، تجرید الاعتقاد ، (تحقیق محمد جواد حسینی جلالی) ، تهران: مکتب الاعلام الاسلامی.
- سبحانی، جعفر، (۱۴۱۴ق) ، محاضرات فی الالهیات ، (تلخیص علی ربانی گلپایگانی) ، قم: موسسه نشر اسلامی.
- لاهیجی عبدالرزاق ، (بی تا) ، شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام ، چاپ سنگی ، اصفهان: چاپخانه مهدوی.

منابع فرعی:

- ابن میثم بحرانی، (۱۴۰۶ق) ، قواعد المرام فی علم الکلام ، (تصحیح سید احمد حسینی) ، قم : کتابخانه عمومی نجفی مرعشی.
- حلی ، حسن بن یوسف ، (۱۳۷۷) ، الباب الحادی عشر ، فاضل مقداد ، قم: دفتر نشر نوید اسلام.
- مفید ، محمد بن نعمان ، (بی تا) اوائل المقالات فی المذاهب و المتارات ، قم: مکتبه الداوری.
- مظفر ، محمد حسن ، (۱۳۹۶ق) ، دلائل الصدق ، قاهره: دارالمعلم .

کلام امامیه (۲)
The Theology of Imamiah(2)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس : تخصصی گرایش کلام	پیشنیاز : کلام (۱)

هدف درس :

شناخت و تحلیل مباحث امامت و معاد با توجه به مبانی و رویکرد کلامی در اندیشه متکلمان شیعی

رئوس مطالب :

- تحلیل و شناخت مساله امامت در کلام شیعی و طریق انتخاب و اثبات آن
- ویژگی امام : علم غیب ، عصمت و...
- اختیارات امام و لزوم اطاعت از او
- امامت در عصر غیبت و مساله ولایت فقیه
- معاد شناسی در کلام و دلایل اثبات آن با توجه به استحاله اعاده معدوم و چگونگی موجودات
- حقیقت انسان و چگونگی معاد آن
- عوالم پس از مرگ (عالم قبر ، عالم برزخ ، قیامت و ...
- مباحث مهم کلامی مربوط به معاد از قبیل : میزان ، شهادت اعضاء ، تکفیر و احباط ، وعده و وعید ، شفاعت ، صراط ، ثواب و عقاب ، بهشت و دوزخ ، خلود و ...

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- حلی ، حسن بن یوسف، (۱۴۰۷ق)، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد ، (تصحیح حسن زاده آملی) ، قم: نشر اسلامی.
- خواجه نصیر طوسی ، (۱۴۰۷ق) ، تجرید الاعتقاد ، (تحقیق محمد جواد حسینی جلالی) ، تهران: مکتب الاعلام الاسلامی.
- سبحانی ، جعفر ، (۱۴۱۴ق) ، محاضرات فی الالهیات ، (تلخیص علی ربانی گلپایگانی) ، قم: موسسه نشر اسلامی.
- لاهیجی، عبدالرزاق ، (بی تا) ، شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام ، چاپ سنگی ، اصفهان : چاپخانه مهدوی.

منابع فرعی:

- ابن میثم بحرانی، (۱۴۰۶ق) ، قواعد المرام فی علم الکلام ، (تصحیح سید احمد حسینی) ، قم: کتابخانه عمومی نجفی مرعشی.
- حلی ، حسن بن یوسف ، (۱۳۷۷) ، الباب الحادی عشر ، (فاضل مقداد) ، قم: دفتر نشر نوید اسلام.
- الموسی البغدادی، سید مرتضی، (۱۴۳۱ق) ، الذخیره فی علم الکلام ، (تحقیق السیدالاحمد الحسینی) ، قم: موسسه النشر الاسلامی .
- علامه امینی ، (۱۳۹۶ق) ، الغدیر ، طهران: مطبعه الحیدری .
- علامه مظفر، شیخ محمد حسن، (۱۳۹۶ق) ، دلائل الصدق ، چاپ دوم ، قاهره: دارالمعلم .
- مفید ، محمد بن نعمان ، (بی تا) ، اوائل المقالات فی المذاهب و المتارات ، قم: مکتبه مهدوی.

كلام معتزله و اشاعره
The Theology of Mutazilah and Ashairah

تعداد واحد نظري : ۲	تعداد واحد عملي : -
نوع درس : تخصصي گرايش كلام	پيشنياز : ندارد

هدف درس :

تحليل مباني و اصول فكري كلام معتزله و اشاعره و شناخت اهم اندیشه هاي كلامي متكلمان معتزلي و اشعري

رئوس مطالب :

* تعاليم كلامي معتزله : توحيد ، صفات الهي ، منزله بين المنزلتين ، وعد و وعيده ، امر به معروف و نهی از منكر

* تأثير تفكرات كلامي اماميه بر كلام معتزله با توجه به احاديث و سخنان اميرالمومنين حضرت علي عليه السلام

* روش اشاعره (تقليد ، مناظره ، جدل) و تفاوت اشاعره متقدم و متأخر

* تعاليم كلامي اشاعره : صفات الهي ، مساله رؤيت الهي ، افعال انسان ، تاويل كلام الهي ، حدوث و قدم قرآن ، ايمان ، شفاعت ، عذاب ابدی و ...

روش ارزيابي :

ارزشيابي مستمر	ميان ترم	آزمون نهايي	پروژه / تحقيق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- اشعری، ابوالحسن ، (۱۳۶۲)، مقالات الاسلامیین، (محسن مؤیدی) ، تهران: امیرکبیر.
- اشعری، ابوالحسن ، (۱۳۶۷)، الابانه عن اصول الديانه ، (حیدرآباد) ، دائره المعارف عثمانیه .
- سبحانی، جعفر ، (۱۳۸۳)، فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی ، قم: موسسه تعلیماتی و تحقیقاتی امام صادق علیه السلام .
- قاضی عبدالجبار معتزلی، (۱۴۲۲ ق) ، شرح الاصول الخمسه ، (تصحیح سمیر مصطفی رباب) ، بیروت: داراحیاء التراث البحری.
- قاضی عبدالرحمن ایچی ، (۱۴۱۹)، شرح المواقف ، بیروت: دارالکتب العلمیه .

منابع فرعی:

- شهرستانی ، (بی تا) ، نهاییه الاقدام فی علم الکلام ، الفرد جیوم ، بی جا ،
- شهرستانی، محمد بن عبدالکریم ، (۱۴۲۱ ق) ، الملل و النحل ، (امیرعلی مهنا ، علی حسن فاغور) ، بیروت: دارالمعرفه.
- مکدرمت ، مارتین ، (۱۳۸۶) ، کتاب الفائق فی اصول الدین ، آلمان: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران و موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه آزاد برلین.
- مکدرموت، مارتین ، (۱۳۷۱) ، نظریات علم الکلام عند الشیخ المفید، مشهد: الناشر مجمع البحوث الاسلامیه .

مسائل جدید کلامی
New Issues of Theology

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: تخصصی - گرایش کلام	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت، تحلیل و تحقیق اهم مسائل و مباحث جدید کلامی و نقد و بررسی آراء و شبهات مربوط به آن

رئوس مطالب:

- * روش وصول به معرفت و حقایق دینی از دیدگاه متکلمان اسلامی و مسیحی به ویژه نقش عقل
- * قلمرو دین و انتظار بشر از دین
- * منشاء دین
- * عقل و ایمان
- * تجربه دینی
- * پلورالیسم دینی و کثرت گرایی دینی
- * حق و تکلیف از نگاه دین
- * دین و اومانیزم
- * سنت و تجدد

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- احمدی، (۱۳۸۵)، محمد امین ، انتظار بشر از دین ، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- ایان باربور، (۱۳۶۲) ، علم و دین ، ترجمه بهاء الدین خرمشاهی ، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- پترسون مایکل و...، (۱۳۷۶)، عقل و اعتقاد دینی ، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی ، تهران: طرح نو.
- جان هیک، (۱۳۷۶)، فلسفه دین ، ترجمه بهزادسالکی ، تهران: انتشارات بین المللی.
- سروش ، عبدالکریم، (۱۳۷۳) ، قبض و بسط تئوریک شریعت ، تهران: موسسه فرهنگی صراط.

منابع فرعی:

- اقبال لاهوری، (۱۳۵۶)، احیاء فکر دینی در اسلام ، احمد آرام ، تهران: کانون نشر پژوهشهای اسلامی.
- جوادی آملی ، (۱۳۸۶) ، منزلت عقل در هندسه معرفت دینی ، قم: مرکز نشر اسراء .
- جوادی آملی ، (۱۳۸۴) ، انتظار بشر از دین ، قم: مرکز نشر اسراء .
- سروش ، عبدالکریم، (۱۳۷۷) ، صراط های مستقیم ، تهران: موسسه فرهنگی صراط.
- صادقی ، هادی، (۱۳۸۳) ، در آمدی بر کلام جدید ، قم: موسسه طه .
- علی زمانی ، امیرعباس ، (۱۳۷۵) ، زبان دین ، قم: دفتر تبلیغات اسلامی.
- علی زمانی ، امیرعباس ، (۱۳۸۳) ، علم ، عقلانیت و دین ، قم: دانشگاه قم.
- قراملکی ، احد فرامرز، (۱۳۷۸) ، هندسه معرفتی کلام جدید ، تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- لاریجانی ، صادق، (۱۳۷۰) ، معرفت دینی ، تهران: مرکز ترجمه نشر کتاب.
- ملکیان ، مصطفی، (۱۳۶۶) ، درسهای کلام جدید ، بررسی تطبیقی اثبات وجود خدا ، دانشگاه تهران.

مبدأ و معاد در حکمت متعالیه

Theism and Resurrection in the Transcendental Theosophy

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: تخصصی - گرایش کلام	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت و تحلیل مباحث خداشناسی در حکمت متعالیه و جایگاه آن در سیستم توحیدی

رئوس مطالب:

* معرفت شناسی توحیدی با توجه به وحدت وجود و قاعده الواحد و قاعده بسیط الحقیقه در حکمت

متعالیه

* دلایل مربوط به اثبات توحید و اثبات صفات الهی در حکمت متعالیه

* بررسی اهم صفات الهی در حکمت متعالیه از قبیل: علم، قدرت، اراده، کلام، رؤیت و ...

* خدا و آفرینش در حکمت متعالیه

* افعال الهی و زیبا شناسی وجودی در حکمت متعالیه

* معادشناسی ملاصدرا بویژه بحث معاد جسمانی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- ملاصدرا، ۱۳۸۱، المبدأ و المعاد، تصحيح، تحقيق و مقدمه دكتر محمد ذبيحى و جعفر شانظرى ، چاپ اول تهران: انتشارات بنياد حكمت اسلامى صدر ا .
- ملاصدرا، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبيه ، سيد جمال الدين آشتياني ، تهران: مركز نشر دانشگاهى .
- ملاصدرا ، (بى تا)، شرح الهدايه الاثريه ، بى جا .
- ملاصدرا، ۱۳۷۶، المشاعر، تصحيح سيد جلال الدين آشتياني ، چاپ اول ، تهران : انتشارات امير كبير .

منابع فرعى:

- ابراهيمى ، غلامحسين ، (۱۳۸۲) ، معاد از دیدگاه حكيم مدرس زنوزى ، چاپ پنجم، تهران: موسسه انتشارات حكمت .
- مطهرى ، م ، (۱۳۷۹)، مجموعه آثار ، ۲۵- ۱- جلد ، تهران : انتشارات صدر ا .
- ملاصدرا ، (۱۳۸۶)، مفاتيح الغيب ، تصحيح و تحقيق دكتر نجفقلی حبيبي ، چاپ اول ، تهران: انتشارات بنياد حكمت صدر ا
- ملاصدرا ، (۱۳۶۱)، تفسير القرآن الكريم ، تصحيح محمد خواجهوى ، قم: انتشارات بيدار .
- ملاصدرا ، (۱۳۷۷)، المظاهر الالهيه ، تحقيق سيد جلال الدين آشتياني ، قم: دفتر تبليغات اسلامى .
- ملاصدرا (۱۳۷۰)، تفسير اصول كافى ، محمد خواجهوى ، تهران: موسسه مطالعات و تحقيقات فرهنگى .
- ملاصدرا ، (۱۳۸۱)، رساله سه اصل ، تصحيح و تحقيق ، دكتر سيد حسين نصر ، چاپ اول، تهران: انتشارات بنياد حكمت صدر ا .

ج- سرفصل دروس اختیاری مربوط به هر دو گرایش :

۱- فلسفه اسلامی ۲- کلام اسلامی

فلسفه علم

The Philosophy of Science

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت فلسفه علم و تحلیل مباحث آن جهت پژوهش

رئوس مطالب:

- * علم و فلسفه، تاریخ فلسفه علم و مسائل فلسفه علم
- * مساله استقراء و اصل تحقیق پذیری
- * معنا داری و بی معنایی
- * تبیین تاریخ رشد علوم
- * روش علم و نقش قوانین در تبیین علمی
- * مبادی متافیزیکی علم
- * تجربه در علوم جدید

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	+	+	

منابع اصلی :

- جان لازری، (بی تا)، در آمدی تاریخی به فلسفه علم، ترجمه علی پایا، مرکز نشر دانشگاهی.
- چالمرز، (بی تا)، چستی علم، ترجمه سعید زیباکلام، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- کالین ا. رنان، (۱۳۶۶)، تاریخ علم کمبریج، ترجمه حسن افشار، چاپ اول، تهران: موسسه سلطانی.
- نیکلاس، (بی تا)، فلسفه علم، ترجمه علی حقی، انتشارات سروش.

منابع فرعی:

- رودلف کارناپ، (بی تا)، مقدمه ای بر فلسفه علم، ترجمه یوسف عقیقی، انتشارات نیلوفر.
- مقالات از دانشنامه پل ادواردز، (۱۳۸۸)، علم شناسی فلسفی، ترجمه و تالیف عبدالکریم سروش، چاپ دوم، تهران: انتشارات صراط.
- هانس رایشنباخ، (بی تا)، پیدایش فلسفه علمی، ترجمه موسی اکرمی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

- 1- Karl Popper, The Logic of Scientific Discovery ,Routledge Classics
Routledge ,2000
- 2- Theo A.F. Kuipers, Dov M. Gabbay, Paul Thagard, John Woods,
General Philosophy of Science: Focal Issues ,North Holland; 1 edition
,2007
3. Thomas S. Kuhn, The Structure of Scientific Revolutions University
Of Chicago Press ,1996

تاریخ ادیان (با تاکید بر مبانی کلامی)
The History of Religions
(With Emphasis on the Principles of Theology)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت سیر تاریخی ادیان و تحلیل اصول و مبانی فکری - اعتقادی ادیان با رویکرد به مبانی کلامی

رئوس مطالب :

- * بررسی و تحلیل ادیان ابتدایی و آراء اعتقادی مربوط به آن
- بررسی و تحلیل ادیان ایران باستان (زرتشت، بانی، مزدک و...)*
- * شناخت اجمالی ادیان خاور دور
- * شناخت ادیان یونان و روم باستان
- * بررسی و شناخت ادیان هندویی و بودایی
- * یهود شناسی (تاریخ یهود قبل از مسیحیت و بعد از آن ، تدوین یهود ، یهود بعد از رنسانس ، یهود در سده های اخیر و ...)
- * شناخت و تحلیل مسیحیت (کلیسای اولیه ، کلیسای روم ، اناجیل سه گانه مرقسی ، لوقاومتی ، مسیحیت در قرون وسطی و)

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	

منابع اصلی :

- جان ناس، (۱۳۸۰)، تاریخ جامع ادیان، ترجمه علی اصغر حکمت، چاپ یازدهم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی .
- شایگان، داریوش، (۱۳۷۵)، ادیان و مکتبهای فلسفی هند، چاپ چهارم، تهران: موسسه انتشارات امیر کبیر .

منابع فرعی:

- دایره المعارف اسلامی.

1. John Bowker, Cambridge illustrate history of religions ,Cambridge University, 2002
- 2- shinto committee ,outline of shinto teachings , statement compiled international congress for the history of religions ,1958.
3. Mircea Eliade , Encyclopediaof religion, MacMilan Publication, 1987.
4. Canney, Maurice, Encyclopedia of religions, George Routledge , 1921.

معرفت شناسی دینی

The Religious Epistemology

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

بررسی و تحلیل دیدگاههای مهم متقدمان و متاخران از فیلسوفان و متکلمان در مورد چگونگی وصول به حقایق دینی

رئوس مطالب :

- * کلیات : معرفت شناسی ، تعریف و ارکان ، تفاوت معرفت دینی و معرفت غیر دینی ، پیشینه ، منطق ، فلسفه و معرفت شناسی ، معیار معرفت و ...
- * مفاهیم معرفت از قبیل : عقل ، حس ، شهود ، علم حضوری و
- * شکاکیت و انواع آن
- * شناخت و باور دینی
- * پیوند معرفت شناسی و هستی شناسی در فرآیند شناخت
- * معرفت در قرآن (ارکان ، ابزار ، حجاب ها ، منکران ، شرایع و موانع معرفت و ...

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابن سینا، (۱۳۷۹)، الاشارات والتنبهات ، ج ۱ (منطق) ، چاپ دوم، دفتر نشر الكتاب .
- جوادی آملی، (۱۳۸۶)، معرفت شناسی در قرآن ، چاپ چهارم، قم : مرکز نشر اسراء .
- خواجه نصیر طوسی، ۱۳۶۷، اساس الاقتباس ، چاپ چهارم ، تهران: انتشارات دانشگاه .
- علامه جعفری ، محمد تقی ، (۱۳۶۰)، شناخت از دیدگاه علمی و از دیدگاه قرآن، تهران: نشر فرهنگ اسلامی.
- علامه طباطبایی، (۱۳۷۲)، المیزان فی تفسیر القرآن ، تهران: دارالکتاب الاسلامیه .

منابع فرعی :

- جوادی آملی، (۱۳۸۶)، منزلت عقل در هندسه معرفت دینی ، قم: مرکز نشر اسراء .
- حسین زاده ، محمد، (۱۳۸۹)، معرفت دینی ، عقلانیت و منابع ، قم : مؤسسه امام خمینی (ره).
- حسین زاده ، محمد، (۱۳۸۰)، مبانی معرفت دینی ، قم : مؤسسه امام خمینی (ره).
- فارابی ، ۱۴۰۸ ق ، المنطقیات ، تحقیق محمد تقی دانش پژوه ، چاپ اول ، قم: کتابخانه نجفی مرعشی.
- فعالی ، محمد تقی ، (۱۳۷۹ ش) ، معرفت شناسی دینی و معاصر ، قم: انتشارات معارف .
- ملاصدرا (۱۳۶۰) ، تفسیر القرآن الکریم ، تحقیق محمد خواجهوی ، چاپ اول ، قم : انتشارات بیدار .

اخلاق و سیاست در فلسفه اسلامی
Ethics and Politics in the Islamic Philosophy

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت و تحلیل دیدگاههای حکیمان و متکلمان در فلسفه اخلاق و ساختارهای اداره جامعه

رئوس مطالب:

- * کلیات: پیشینه فلسفه علم اخلاق و جایگاه و اهمیت آن، علوم مربوط به اخلاق، بحث نبوت و ولایات و ...
- * مفاهیم و موضوعات اخلاقی و حقوقی
- * مکاتب اخلاقی که منشا احکام اخلاقی است از قبیل (جامعه گرایی، لذت گرایی، قدرت گرایی و ...)
- * سعادت و شقاوت از نگاه حکیمان و متکلمان
- * دین و اخلاق
- * حکمت و فلسفه سیاسات و حدود
- * تفاوت نبوت، شریعت و سیاست

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	

منابع اصلی :

- علامه طباطبایی، (۱۳۷۲)، المیزان فی تفسیر القرآن ، تهران : دارالکتب الاسلامیه.
- ملاصدرا، (۱۳۶۰) ، الشواهد الربوبیه (مشهد پنجم) - انتشارات ، چاپ دوم، تهران : مرکز نشر دانشگاهی.

منابع فرعی :

- ایزوتسو ، توشیهیکو ، (۱۳۷۸)، مفاهیم اخلاقی - دینی در قرآن مجید ، ترجمه دکتر فریدون بدرهای ، فرزانه ، چاپ اول.
- فرانکنا، ویلیام کی، (۱۳۷۶)، فلسفه اخلاق ، ترجمه هادی صادقی ، چاپ اول، قم : موسسه فرهنگی طه.
- خواجه نصیرالدین طوسی، (بی تا)، اخلاق ناصری، موسسه انتشارات فرهانی، با مقدمه وحید دامغانی، چاپ اول، تهران: نشر فرزانه .
- فیرحی، داود، (۱۳۸۲)، نظام سیاسی و دولت در اسلام، تهران: سازمان مطالعه و تدوین (سمت) .
- مطهری ، م ، (۱۳۸۲)، مجموعه آثار ، تهران : انتشارات صدرا.
- نراقی، ملا احمد، (۱۳۸۴)، معراج السعاده ، چاپ اول، قم: انتشارات قائم آل محمد (ص).
- نراقی، محمد مهدی، (۱۳۸۳) ، جامع السعادات ، با تعلیقه سید محمد کلانتر، قم : دارالکتب العلمیه.

منطق قدیم
The Traditional Logic

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت مباحث تخصصی و تحلیلی منطق به عنوان ابزار در استدلال و استنباط های فکری

رئوس مطالب :

- * قضایا و تحلیل آن در منطق
- * منطق موجّهات
- * قضایای موجّهه
- * تقابل و عکس در موجّهات
- * قیاس در موجّهات (مختلطات)
- * صناعات خمس

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابن سینا، (۱۳۷۹)، الاشارات و التنبیها (ج ۱)، تهران: مطبعه الحیدری .
- خواجه نصیر الدین طوسی، (۱۳۶۱)، اساس الاقتباس ، تصحیح محمد تقی رضوی تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

منابع فرعی:

- علامه حلی، (۱۳۶۳)، الجوهر النضید، قم: انتشارات بیدار .
- قطب الدین شیرازی، ۱۳۶۹، دره التاج ، چاپ سوم ، تهران: انتشارات حکمت .
- کاتبی قزوینی، (بی تا)، رساله شمسیه (با شرح قطب الدین رازی).

منطق جدید
The New Logic

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

شناخت تحلیلی همراه با ایجاد مهارت در منطق جدید

رئوس مطالب :

- * منطق و زبان
- * منطق عبارات (حساب گزاره ها)
- * شیوه قیاسی در تأسیس حساب مجهولات
- * حساب محمولات
- * شیوه قیاسی در تأسیس حساب محمولات
- * شناسایی منطق گزارهها و تفکیک آن از منطق محمولات
- * قواعد اصلی استنتاج در حساب گزاره ها همراه با حل تمرین
- * قواعد اصلی استنتاج در حساب محمولات همراه با حل تمرین

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	+	+	

منابع اصلی :

- موحد ، ض ، (۱۳۶۸) ، درآمدی بر منطق جدید، چاپ اول ، تهران :سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- نبوی، ل ،(۱۳۷۷) ، مبانی منطق جدید، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت .

منابع فرعی:

- مصاحب ، غ . ح ،(۱۳۴۳) ، مدخلی بر منطق صورت ، تهران : انتشارات دانشگاه تهران.

فلسفه اشراق (۲)

The Philosophy of Illumination (2)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : فلسفه اشراق (۱)

هدف درس :

شناخت نظام فلسفی شیخ اشراق در باب هستی ، معرفت و انسان

رئوس مطالب :

- * نوریت نفس و همنشینی او با بدن ظلمانی
- * بقای نفس و تناسخ و نقد ادله آن
- * راه رهایی و خلاص نفس از قفس غواسق
- * قهر و محبت دو اقتضای اصلی نفس و ادای صحیح حق آن دو
- * احوال نفس بعد از مفارقت از بدن
- * شر و شقاوت و اخلاق در حکمت اشراق
- * نبوت و آگاهی از غیب و سبب آن و اقسام دریافت های غیبی
- * عرفان و احوال سالکان در حکمت اشراق

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	+	+	

منابع اصلی :

- شیخ اشراق، ۱۳۷۲، مجموعه مصنفات، ۳جلد، به تصحیح و مقدمه هنری کربن، چاپ دوم، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی .
- یثربی، ی، (۱۳۸۵)، حکمت اشراق سهروردی، چاپ اول، قم: بوستان کتاب .

منابع فرعی :

- ابراهیمی دینانی، غلامحسین، (۱۳۸۳)، شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی، چاپ ششم، تهران: انتشارات حکمت .
- حناالفاخوری و خلیل الجر، (۱۳۷۲)، تاریخ فلسفه در جهان اسلام، ترجمه آیتی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- شریف، م. م.، (۱۳۶۵)، تاریخ فلسفه در اسلام، ترجمه جمعی از اساتید فلسفه، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- هانری کربن، (۱۳۷۳)، تاریخ فلسفه اسلامی، ترجمه م. ج. طباطبایی، تهران: انتشارات کویر .

تاریخ فلسفه غرب (1)
The History of Western Philosophy(1)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

بررسی و تحلیل سیر تاریخ فلسفی غرب تا رنسانس

رئوس مطالب :

* فلسفه ارسطو و افلاطون

* تحولات تفکر فلسفی در دوره بین ارسطو و افلوپین

* فلسفه افلوپین

* تعامل میان تفکر مسیحی و فلسفه یونان

* تاثیر اندیشه اسلامی در تفکر فلسفی غرب

* ادوار تفکر فلسفی در قرون وسطی

* نهضت رنسانس

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ایلخانی ، محمد ، (۱۳۸۶) ، تاریخ فلسفه در قرون وسطی و رنساس ، چاپ دوم، تهران :سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
- ژیلسون ، ا ، (۱۳۶۶) ، روح فلسفه در قرون وسطی ، ترجمه علی مراد داودی ، چاپ اول ، تهران :شرکت انتشارات علمی فرهنگی .
- کاپلستون ، (۱۳۷۵) ، تاریخ فلسفه ، چاپ اول ، تهران : انتشارات سروش .

منابع فرعی :

- ارسطو ، (۱۳۶۷) ، متافیزیک ، ترجمه شرف ، تهران :نشر گفتار .
- افلاطون ، (بی تا) ، مجموعه آثار ، ترجمه دکتر محمد حسن لطفی.
- فروغی ، محمد علی ، (۱۳۴۴) ، سیر حکمت در اروپا ، تهران : انتشارات کتاب فروشی زوار .
- ویل دورانت ، (۱۳۷۹) ، تاریخ فلسفه ، ترجمه عباس زرتاب ، چاپ پانزدهم ، تهران :شرکت انتشارات علمی و فرهنگی .

1-Hoffding,Harald , history of modern philosophy, A sketch of the history of philosophy from the close of the Renaissance to our own day , Dovr , 1955

2- India.Ministry of Education , History of philosophy Eastern and Western, george allen& unwin , 1952

3-Boer ,tjitze.J ,ed , history of philosophy in Islam ,Luzac ,1961

4- Copleston,Frederick Carl ,History of philosophy ,Image books ,1985.

5- Hegel ,Georg Wilhelm Friedrich,Introduction to the lectures on the history of philosophy , Clarendon , 1985.

تاریخ فلسفه غرب (۲)
The History of Western Philosophy(2)

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : تاریخ فلسفه غرب (۱)

هدف درس :

بررسی و تحلیل سیر تاریخ فلسفه غرب از رنسانس تا امروز

رئوس مطالب :

- * فلسفه جدید و زمینه های پیدایش آن
- * راسیونالیسم و تحولات آن (بویژه دکارت)
- * آمپیریسم و تحولات آن (بویژه هیوم)
- * فلسفه استعلائی کانت
- * ایده آلیسم آلمان (هگل)
- * نگاهی به فلسفه در قرن بیستم

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ایلخانی ، محمد ، (۱۳۸۶) ، تاریخ فلسفه در قرون وسطی و رنسانس ، چاپ دوم، تهران: سمت.
- ژیلسون ، ا ، (۱۳۶۶) ، روح فلسفه در قرون وسطی ، ترجمه علی مراد داودی ، چاپ اول ، تهران : شرکت انتشارات علمی فرهنگی .
- کاپلستون ، (۱۳۷۵) ، تاریخ فلسفه ، چاپ اول ، تهران: انتشارات سروش .

منابع فرعی :

- ارسطو ، (۱۳۶۷) ، متافیزیک ، ترجمه شرف ، تهران: نشر گفتار .
- افلاطون ، (بی تا) ، مجموعه آثار ، ترجمه دکتر محمد حسن لطفی.
- ژان لاگوست ، (۱۳۷۵) ، فلسفه در قرن بیستم ، ترجمه رضا داوری ، چاپ اول ، تهران: انتشارات سمت .
- فروغی ، محمد علی ، (۱۳۴۴) ، سیر حکمت در اروپا ، تهران: انتشارات کتاب فروشی زوار .
- کانت ، ایمانوئل ، (۱۳۶۷) ، تمهیدات ، ترجمه دکتر غلامعلی حداد عادل ، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ویل دورانت ، (۱۳۷۹) ، تاریخ فلسفه ، ترجمه عباس زرتاب ، چاپ پانزدهم ، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی .

1-Hoffding,Harald , history of modern philosophy, A sketch of the history of philosophy from the close of the Renaissance to our own day , Dovr , 1955

2- India.Ministry of Education , History of philosophy Eastern and Western, george allen& unwin , 1952

3-Boer ,tjitze.J ,ed , history of philosophy in Islam ,Luzac ,1961

4- Copleston,Frederick Carl ,History of philosophy ,Image books ,1985.

5- Hegel ,Georg Wilhelm Friedrich,Introduction to the lectures on the history of philosophy , Clarendon , 1985.

حکمت متعالیه (۴)
Transcendental Theosophy(4)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحلیلی انسان کامل، عرفان و اخلاق در حکمت متعالیه

رئوس مطالب:

* اخلاق و عرفان در حکمت متعالیه

* مبادی علم الهی

* اسماء و صفات

* مظاهر اسماء الهی

* انسان کامل و مظهریت اسم جامع

* مقامات و حالات اهل سلوک

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ملاصدرا، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیه، تحقیق سیدجلال الدین آشتیانی، چاپ دوم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ملاصدرا، (۱۳۸۱)، رساله سه اصل، تصحیح، تحقیق و مقدمه، دکتر سید حسین نصر، تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا.
- ملاصدرا، (۱۳۸۶)، مفاتیح الغیب، تصحیح، تحقیق و مقدمه، دکتر نجفقلی حبیبی، تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا.
- ملاصدرا، (۱۳۸۱)، المبدأ و المعاد، تصحیح، تحقیق و مقدمه، محمد ذبیحی و جعفر شانظری، تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا.

عرفان اسلامی Islamic Gnosis

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحلیلی مباحث اصلی عرفان اسلامی

رئوس مطالب:

- * معرفت شناسی عرفان نظری
- * خداشناسی در عرفان نظری
- * جهان شناسی در عرفان نظری
- * انسان شناسی در عرفان نظری (۱)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	+	+	

۱- تبصره- پنج فصل از کتاب فصوص الحکم ابن عربی بر محورهای سرفصل انتخاب گردد.

منابع اصلی :

- صائن الدين ، على ، (۱۳۷۲) ، تمهيد القواعد ، تحرير و شرح عبدالله جوادى آملی ، تهران: انتشارات الزهراء.
- محی الدين عربی ، (۱۳۷۵) ، فصوص الحکم ، شرح قیصری رومی با مقدمه سید جلال الدین آشتیانی ، تهران : شرکت انتشارات علمی و فرهنگی ،

منابع فرعی :

- آشتیانی ، سید جلال ، (۱۳۷۰) ، شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم ، چاپ دوم ، قم : بوستان کتاب.
- آملی ، سید حیدر ، (۱۳۶۷) ، نص النصوص فی شرح فصوص الحکم ، تصحیح هنری کربین و عثمان اسماعیل یحیی چاپ دوم ، تهران: انتشارات توس.
- شمس الدین ، محمد ، (۱۳۷۱) ، شرح گلشن راز ، مقدمه و تصحیح محمدرضا برزگر خالقی و عفت کرباسی چاپ اول ، تهران : انتشارات زواره .
- یزدان پناه ، سید یدا... ، (۱۳۸۹) ، مبانی و اصول عرفان نظری ، قم : مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) .

کلام اسلامی تطبیقی
The Comparative Islamic Theology

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحلیلی سه مکتب مهم کلامی در جهان اسلام

رئوس مطالب:

- * معتزله، خاستگاه و بررسی اهم آراء آنان
- * اشاعره، خاستگاه، و آراء مهمترین شخصیت های آن
- * امامیه، خاستگاه، و اختصاصات آراء کلامی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابوالحسن اشعری، (۱۴۰۰ ه. ق)، مقالات الاسلامیین و اختلاف المصلین، چاپ سوم، بیروت: دارالنشر.
- سبحانی، جعفر، (۱۳۸۳)، فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی، چاپ دوم، قم: موسسه تعلیماتی و تحقیقاتی امام صادق علیه السلام.
- مکدرموت، م، (۱۳۷۲)، اندیشه های کلامی شیخ مفید، ترجمه احمد آرام، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- قاضی عبدالجبار معتزلی، (۱۳۸۴ ه. ق)، شرح اصول الخمسه، مقدمه عبدالکریم عثمان، قاهره: مکتبه وهبه.

منابع فرعی:

- شبلی نعمانی، (۱۳۲۸)، تاریخ علم کلام، ترجمه سید محمد تقی فخر داعی گیلانی، تهران: چاپ رنگین.
- شهرستانی، م، (۱۳۶۸) ق، ملل و نحل، چاپ اول، بیروت: دارالسرور.
- عبدالقاهر بغدادی، (۱۴۰۸ ه. ق)، الفرق بین الفرق، بیروت: دارالجلیل.
- ولفسن، (۱۳۶۸)، فلسفه علم کلام، ترجمه احمد آرام، تهران: انتشارات الهدی.

تاریخ فلسفه اسلامی The History of Islamic Philosophy

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیل سیر تاریخ فلسفه اسلامی و مکاتب مختلف فلسفی

رئوس مطالب:

* کلیات: خاستگاه و منابع فلسفه: فلسفه یونان و روم باستان، اندیشه های ایرانی، حکمت شرق (هندو

چین)

* فلسفه اسلامی در شرق جهان اسلام (کندی، رازی، اخوان الصفا، فارابی، ابن سینا، غزالی و ...

* فلسفه اسلامی در غرب جهان اسلام (ابن باجه، ابن طفیل، ابن رشد، ابن خلدون و ...

* فلسفه اسلامی در جهان تشیع (خواجه نصیر الدین طوسی، میرداماد و مکتب اصفهان، ملاصدرا،

سبزواری، علامه طباطبایی و ...

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- حنا الفاخوری و خلیل الجر، (۱۳۸۱)، تاریخ فلسفه اسلامی، ترجمه عبدالمحمد آیتی، چاپ ششم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ماجد فخری، (بی تا)، تاریخ فلسفه اسلامی، ترجمه جمعی از مترجمان.
- نصر، سید حسین، (۱۳۸۳)، تاریخ فلسفه اسلامی، تهران: انتشارات حکمت.

منابع فرعی:

- ابراهیمی دینانی، غلامحسین، (۱۳۷۹)، ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، چاپ دوم، تهران: طرح نو.
- حسینی، اسحاق، (۱۳۸۲)، تاریخ فلسفه اسلامی، چاپ اول، تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.
- قفطی، (۱۳۷۱)، تاریخ الحکماء، به کوشش بهین دارائی، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه.
- هانری کربن، (۱۳۸۰)، تاریخ فلسفه اسلامی، ترجمه سید جواد طباطبایی، چاپ سوم، انتشارات کویر.

خداشناسی در کلام اسلامی
Theism in the Islamic Theology

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

خداشناسی در سیر استدلالهای کلامی و آراء متکلمان

رئوس مطالب :

- * راههای اثبات وجود خدا (فطرت ، برهان نظم ، برهان امکان و وجوب ، برهان صدیقین و ...)
- * صفات و راههای اثبات آن
- * شناخت توقیفی بودن اسماء و صفات الهی و تفاوت آنها
- * اقسام صفات و اسماء الهی
- * خدا و آفرینش
- * خدا و انسان

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- خواجه طوسی و علامه حلی، (۱۴۰۷ق)، شرح تجرید الاعتقاد، تحقیق محمد جواد حسینی جلالی، مکتب الاعلام الاسلامی.
- علامه طباطبائی، (۱۳۷۲)، المیزان فی تفسیر القرآن، تهران: دارالکتاب الاسلامیه.
- قاضی سعید قمی، (۱۳۷۳)، شرح کتاب التوحید صدوق، نجفقلی حبیبی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- لاهیجی، (بی تا)، عبدالرزاق، شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام، چاپ سنگی، اصفهان: چاپخانه مهدوی.

منابع فرعی:

- قرآن کریم.
- نهج البلاغه و شروح آن.
- تفتازانی، سعدالدین، (۱۴۰۹ ق)، شرح المقاصد، دکتر عبدالرحمن عمیده، چاپ اول، منشورات الشریف رضی.
- قاضی عبدالرحمن ایجی، (۱۴۱۹)، شرح المواقف، چاپ اول، بیروت: دارالکتب العلمیه.
- ملاصدرا، (۱۳۷۰)، شرح اصول کافی، محمد خواجهوی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
- مارتین، مکدرموت، (۱۳۷۱)، نظریات علم کلام عندالشیخ المفید، چاپ اول، مجمع البحوث الاسلامیه.

خداشناسی تطبیقی در فلسفه مشاء، اشراق و ملا صدرا

**The Comparative Theism in the Peripatetic, Illumination and
Mulla Sadra's Philosophy**

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : -
نوع درس : اختیاری	پیشنیاز : ندارد

هدف درس :

تطبیق و تحلیل مباحث خداشناسی با توجه به اصول فلسفه مشاء، اشراق و حکمت متعالیه ملا صدرا

رئوس مطالب :

- * وجود شناسی در حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه
- * مقایسه براهین اثبات وجود خدا در حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه
- * بررسی و تحلیل اهم صفات الهی در حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه از قبیل : علم، قدرت، اراده، کلام و ...
- * شناخت و تطبیق خدا و آفرینش در حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه
- * افعال الهی و هستی شناسی در حکمت مشاء، اشراق و حکمت متعالیه

روش ارزیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی :

- ابن سینا ، (۱۳۷۹)، الاشارات و الثبیهات ، تهران: مطبعه الحیدری .
- ابن سینا ، (۱۳۶۲)، المبدأ و المعاد ، باهتمام عبدالله نوری ، چاپ اول، تهران : مؤسسه مطالعات اسلامی هک گیل با همکاری دانشگاه تهران
- شیخ اشراق ، (۱۳۷۲)، مجموعه مصنفات ، تصحیح سید حسین نصر و هنری کرین ، چاپ دوم ، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی .
- ملاصدرا، (۱۳۸۱) ، المبدأ و المعاد ، تصحیح ، تحقیق و مقدمه، محمد ذبیحی و جعفر شانظری تهران: انتشارات بنیاد حکمت صدرا .

منابع فرعی:

- ابراهیمی دینانی ، غلامحسین ، (۱۳۸۳) ، شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی ، چاپ ششم، تهران: انتشارات حکمت.
- بهمنیار ، (۱۳۷۵) ، التحصیل ، تصحیح و تعلیق استاد مطهری ، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- حسن زاده ، حسن، (۱۳۶۵)، نصوص الحکم بر فصوص الحکم ، چاپ اول ، مرکز نشر فرهنگی رجاء.
- فارابی ، (۱۳۷۵)، فصوص الحکم ، تصحیح سید جلال الدین آشتیانی ، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی .
- ملاصدرا، (۱۳۷۰) ، شرح اصول کافی ، محمد خواجوی ، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی .

کلام یهودی و مسیحی The Theology of Judaism and Christianity

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت تحلیلی باورها و اندیشه‌های کلامی یهود و مسیحیت

رئوس مطالب:

- * کتاب و سنت در مسیحیت و یهود
- * ایمان و آموزه‌های ایمانی در مسیحیت و یهود
- * یهود و تثلیث
- * وحی و نبوت در سنت یهودی و مسیحی
- * انسان شناسی مسیحی و یهودی
- * شریعت در دین مسیح و یهود
- * آخر الزمان شناسی در مسیحیت و یهود
- * معاد در دین مسیح و یهود

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- کتاب مقدس.
- براون، کالین، (۱۳۷۵)، فلسفه و ایمان مسیحی، ترجمه طاهوس میکائیلیان، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- نصری، تسین، (بی تا)، الهیات مسیحی، ترجمه طه، میکائیلیان، تهران: انتشارات حیات ابدی.

منابع فرعی:

- پرچم، اعظم، (۱۳۸۲)، وحی و نبوت از دیدگاه قرآن و عهدین، اصفهان: انتشارات کنکاش.
- جان ناس، (۱۳۷۲)، تاریخ جامع ادیان، ترجمه علی اصغر حکمت، تهران: انتشارات آموزش انقلاب اسلامی.
- زیبایی نژاد، م، (۱۳۷۵)، تاریخ و کلام مسیحیت، قم: انتشارات اشراق.
- سلیمانی اردستانی، عبدالرحیم، (۱۳۸۱)، آشنایی با ادیان، قم: موسسه طه.
- فلوید، (۱۳۳۳)، کلید عهد جدید، ترجمه مسعود رجب نیا، تهران: نور جهان.
- کوهن، دن، (۱۳۸۳)، فلسفه یهودی، ترجمه علیرضا نقدعلی، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان.
- کهن، ا، راب، (۱۳۵۰)، گنجینه‌ای از تلمود، ترجمه امیر فریدون گرگانی.
- میلر، و. م، (۱۳۳۳)، تفسیر اعمال رسولان، تهران: نور جهان.

الهیات در نهج البلاغه
Theology in the Nahj al –Balaghah

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: -
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیل مباحث خداشناسی، نبوت و معاد از دیدگاه امام علی (ع)

رئوس مطالب:

* توحید در نهج البلاغه

* صفات خدا در نهج البلاغه

* خدا و انسان و در نهج البلاغه

* خدا و آفرینش در نهج البلاغه

* ثبوت در نهج البلاغه

* معاد در نهج البلاغه

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه / تحقیق
-	+	+	+

منابع اصلی:

- نهج البلاغه.
- ابن ابی الحدید، (۱۳۷۹)، شرح نهج البلاغه، تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم، تهران: دارالکتب العلمیه.

منابع فرعی:

- جعفر، محمد تقی، (۱۳۵۹)، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، تهران: نشر فرهنگ اسلامی.
- دشتی، محمد (۱۳۶۷)، شناخت نهج البلاغه، قم: چاپ مهر.
- مکارم، ناصر، (۱۳۷۵)، پیام امام (شرح نهج البلاغه) قم: دارالکتب الاسلامیه.
- نواب لاهیجانی، میرزا محمدباقر، (۱۳۷۹)، شرح نهج البلاغه، تصحیح و تعلیقات دکتر سید محمد مهدی جعفری و دکتر محمد یوسف نیری، تهران: مرکز نشر میراث مکتوب.

جدول تغییرات

ردیف	عنوان درس فعلی	عنوان درس جدید	تعداد واحد	ملاحظات و تغییرات
۱	-	روش تحقیق پیشرفته	۲	واحد جدید در دروس مشترک
۲	-	فلسفه دین	۲	واحد جدید در دروس مشترک
۳	حکمت مشاء (۱)	فلسفه مشاء (۱)	۲	از دورس مشترک به دورس الزامی گرایش فلسفه اسلامی انتقال یافت
۴	حکمت اشراق (۱)	فلسفه اشراق (۱)	۲	از دورس مشترک به دورس الزامی گرایش فلسفه اسلامی انتقال یافت
۵	حکمت متعالیه (۱)	حکمت متعالیه (۱)	۲	از دورس مشترک به دورس الزامی گرایش فلسفه اسلامی انتقال یافت
۶	کلام معتزله و اشاعره و امامیه ۱	کلام معتزله و اشاعره	۲	ضمن تفکیک کلام امامیه و ادغام (۲و۱) با عنوان جدید به دورس الزامی گرایش کلام اسلامی انتقال یافت
۷	منطق قدیم (ارسطویی)	منطق قدیم	۲	به دورس اختیاری انتقال یافت
۸	مبانی فلسفه علم کلام	-	۲	به علت همپوشی با دورس استنباطهای فلسفه و کلامی، حذف شد

جدول تغییرات در دروس تخصصی گرایش فلسفه اسلامی

ردیف	عنوان درس فعلی	عنوان درس جدید	تعداد واحد	ملاحظات و تغییرات
۱	حکمت متعالیه (۴)	حکمت متعالیه (۴)	۲	به دروس اختیاری انتقال یافت
۲	حکمت اشراق (۲)	فلسفه اشراق (۲)	۲	به دروس اختیاری انتقال یافت
۳	منطق جدید	منطق جدید	۲	به دروس اختیاری انتقال یافت

جدول تغییرات دروس تخصصی گرایش کلام اسلامی

ردیف	عنوان درس فعلی	عنوان درس جدید	تعداد واحد	ملاحظات و تغییرات
۱	کلام معتزله و اشاعره (۲)	تاریخ کلام و فرق و نحل اسلامی	۲	تغییر عنوان و محتوا
۲	فلسفه دین	فلسفه دین	۲	به دروس مشترک در دو گرایش انتقال یافت
۳	معرفت شناسی دینی	معرفت شناسی دینی	۲	به دروس اختیاری انتقال یافت
۴	—	مبدا و معاد در حکمت متعالیه	۲	واحد جدید در دروس گرایش کلام اسلامی

جدول تغییرات دروس اختیاری

ردیف	عنوان درس فعلی	عنوان درس جدید	تعداد واحد	ملاحظات و تغییرات
۱	تاریخ فلسفه غرب	تاریخ فلسفه غرب ۱ و ۲	۴	تغییر در سر فصلها و تفکیک ۴ واحد به ۲ واحد
۲	تاریخ تصوف و عرفان	-	۲	به علت همپوشی با درس تاریخ ادیان و درس عرفان اسلامی، حذف شد
۳	تاریخ علم کلام و فرق و نحل اسلامی	تاریخ علم کلام و فرق و نحل اسلامی	۲	به دروس الزامی گرایش کلام انتقال یافت
۴	عرفان و فلسفه مشاء	-	۲	به علت همپوشی با درس عرفان اسلامی و درس فلسفه مشاء، حذف گردید.
۵	متون کلامی نقلی	-	۲	به علت همپوشی با درس کلام امامیه ۱ و ۲ و درس کلام معتزله و اشاعره، حذف گردید.
۶	متون کلامی عقلی	-	۲	به علت همپوشی با درس کلام امامیه ۱ و ۲ و درس کلام معتزله و اشاعره، حذف گردید.
۷	فلسفه غرب	-	۲	به علت کفایت درس تاریخ فلسفه غرب ۱ و ۲ در حد ۴ واحد برای رشته فلسفه و کلام اسلامی، حذف گردید.
۸	فلسفه اسلامی ۱ و ۲	-	۴	به علت همپوشی با دروس فلسفه مشاء و حکمت متعالیه و فلسفه اشراق که حدود ۶ واحد است و در دروس الزامی گرایش فلسفه اسلامی مندرج است، حذف گردید.

تغییر عنوان و سر فصل	۲	اخلاق و سیاست در فلسفه اسلام	فلسفه سیاسی در بیان حکماء	۹
به علت عدم ضرورت آن و وجود زبان تخصصی، حذف گردید.	۲	-	زبان عمومی	۱۰
بعلت وجود این درس در کارشناسی در کارشناسی ارشد لزومی ندارد.	۲	-	فلسفه اخلاق	۱۱
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	منطق جدید	—	۱۲
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	عرفان اسلامی	—	۱۳
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	خداشناسی در کلام اسلامی	—	۱۴
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	خداشناسی تطبیقی در فلسفه مشاء و اشراق و حکمت متعالیه	—	۱۵
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	کلام یهودی و مسیحی	—	۱۶
واحد جدید در دروس اختیاری	۲	الهیات در نهج البلاغه	—	۱۷